

СӨЖ

Қазақ және орыс тілдеріндегі өздік, сұрау, белгісіздік,
болымсыздық, жалпылау есімдіктерінің септелуін
салыстырмалы талдау

408 топ

Жиенбаев Бекзат

№	Ғалым	Еңбегі	Қарастырылған мәселе	Негізгі тұжырым / үлес
1	Ахмет Байтұрсынұлы	Тіл-құрал (1914–1916)	Қазақ тіліндегі есімдіктердің түрлері мен септелуі	Қазақ тіл білімінде алғаш рет есімдіктерді жіктеп, олардың септелу үлгілерін жүйеледі
2	Құдайберген Жұбанов	Қазақ тілі жөніндегі зерттеулер (1936)	Есімдіктердің морфологиялық ерекшеліктері	Есімдіктердің грамматикалық табиғатын ғылыми тұрғыдан талдады
3	Сәрсен Аманжолов	Қазақ тілі ғылыми синтаксисінің қысқаша курсы (1940)	Есімдіктердің сөйлемдегі қызметі	Есімдіктердің септелуі мен синтаксистік қызметін байланыста қарастырды
4	Ісмет Кеңесбаев, Ғ. Мұсабаев	Қазіргі қазақ тілі (1962)	Қазақ тіліндегі есімдіктердің толық жүйесі	Өздік, сұрау, белгісіздік, болымсыздық, жалпылау есімдіктерінің септелу үлгілерін нақты көрсетті
5	Николай Шанский	Современный русский язык	Орыс тіліндегі местоимение категориясы	Орыс тіліндегі местоимениелердің септелу жүйесін сипаттады
6	Виктор Виноградов	Русский язык (Грамматическое учение о слове) (1947)	Орыс тілінің морфологиясы	Местоимениелердің грамматикалық ерекшеліктерін теориялық тұрғыдан негіздеді
7	Дитмар Розенталь	Современный русский язык. Практическая стилистика	Орыс тіліндегі есімдіктердің қолданысы	Местоимениелердің септелуі мен стилистикалық қызметін түсіндірді

Есімдік түрі	Қазақ тілі мысалы	Септелуі (қазақша)	Орыс тілі мысалы	Склонение (орысша)
Өздік	өзім	өзім, өзімнің, өзіме, өзімді, өзімде	себя	себя, себе, собой
Сұрау	кім	кім, кімнің, кімге, кімді	кто	кто, кого, кому, кем
Белгісіздік	біреу	біреу, біреудің, біреуге	кто-то	кто-то, кого-то
Болымсыздық	ешкім	ешкім, ешкімнің, ешкімге	никто	никто, никого, никому
Жалпылау	бәрі	бәрі, бәрінің, бәріне	все	все, всех, всем

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Байтұрсынұлы, А. Тіл-құрал. – Орынбор: 1914–1916.
2. Жұбанов, Қ. Қазақ тілі жөніндегі зерттеулер. – Алматы: Ғылым, 1966.
3. Аманжолов, С. Қазақ тілі ғылыми синтаксисінің қысқаша курсы. – Алматы: 1940.
4. Кеңесбаев, І., Мұсабаев, Ғ. Қазіргі қазақ тілі. – Алматы: Мектеп, 1962.
5. Қазақ грамматикасы. – Астана: Елорда, 2002.
6. Виноградов, В. В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. – Москва: Высшая школа, 1947.
7. Шанский, Н. М. Современный русский язык. – Москва: Просвещение, 1981.
8. Розенталь, Д. Э. Современный русский язык. Практическая стилистика. – Москва: Айрис-пресс, 2005.